

Handvatten voor bosaanleg op een landgoed:

Beheren en aanleggen houtopstanden

Landgoederen die zijn gerangschikt onder de Natuurschoonwet 1928 bevatten diverse typen bos en/of natuur. Een combinatie van natuurterreinen, bossen of andere houtopstanden maken het karakter van het landgoed.

Naast kruiden- en faunarijke graslanden komen houtopstanden het meest voor op landgoederen. Het gaat hier doorgaans om voorheen agrarische percelen die al dan niet langdurig zijn bemest. Om aangemerkt te worden als NSW landgoed zal 30 procent van het oppervlak bestaan uit houtopstanden en/of natuurterreinen. Bovendien helpen de houtopstanden om te voldoen aan de omzomingseisen voor een NSW-landgoed. Bij aanplant van nieuw bos komen er verscheidene uitdagingen naar voren, zoals wat er aangeplant moeten worden en hoe men zorgt voor een succesvolle aanplant.

Op weg naar 100% natuurinclusief

Eelerwoude

Op weg naar 100% natuurinclusief

Voorafgaand proces

Voordat de houtopstanden worden geplant, wordt eerst achtergrond-informatie verzameld. Eelerwoude kijkt naar verschillende aspecten om tot een volledig onderbouwde aanvraag voor de NSW te komen. Zo is de historie van de locatie van belang. Door naar omliggende gebieden te kijken, kan veel duidelijk worden over de conditie van het landschap. Daarnaast is de potentieel natuurlijke vegetatie (PNV) – de soorten-samenstelling die van nature zou voorkomen – belangrijk voor de keuze van boomsoorten. Eelerwoude heeft rekening gehouden met het huidige landgebruik en het PNV daarop aangepast. Het gaat hier doorgaans om voorheen agrarische percelen die al dan niet langdurig zijn bemest.

Bosplantsoen rechtstreeks in de bestaande zode aangeplant.

Bosaanplant

Voor een NSW-landgoed zijn er diverse typen houtopstanden die voldoen aan de eisen:

- **RIJBEPLANTING:** Aanplant in een rij/laan, max. 8 m tussenstand.
- **BOSPLANTSOEN:** Aanplant in bosplantsoen met 1,5 x 1,5 m afstand in driehoeksverband.
- **HOOGSTAMBOOMGAARD:** Aanplant met een maximale afstand van 8 m in rechthoeksverband. Dit geldt ook voor fruitboomgaarden.
- **HAGEN:** 5 stuks per m².

Daarnaast kan er een beeldbepalende boom worden aangeplant om te voldoen aan de omzomingseisen.

Na een NSW-aanvraag moet binnen twee jaar worden aangeplant, met een jaar extra om eventuele uitval in te boeten. De keuze van boomsoorten hangt af van het proces en de houtopstand; vaak worden inheemse soorten gekozen, bij voorkeur autochtoon, vanwege hun bijdrage aan biodiversiteit. Autochtone bomen zijn soorten die na de laatste ijstijd via natuurlijke verspreiding in Nederland terecht zijn gekomen. De herkomst is cruciaal voor hoe een boom groeit: hoewel inheemse bomen ook een buitenlandse oorsprong kunnen hebben, hebben autochtone bomen een unieke genetische samenstelling en passen zij het beste in het Nederlandse ecosysteem.

Autochtoon plantmateriaal versterkt de biodiversiteit optimaal, maar kan door een beperkt aanbod lastig verkrijgbaar zijn. Afhankelijk van de locatie kan een vergunning of planologische procedure nodig zijn; het is uw verantwoordelijkheid om dit te controleren. Desgewenst kan Eelerwoude u hierbij ondersteunen.

Een uitheemse Amerikaanse eik heeft 13 gebonden insectensoorten, terwijl een inheemse inlandse eik ongeveer 450 insectensoorten heeft.

Waar moet ik opletten bij plantmateriaal?

Plantmateriaal wordt op de markt aangeboden in verschillende maten, leeftijden, teeltwijze en genetische afkomst. Het plantsoen wordt meestal in Nederland gekocht met naakte wortels. De maat en leeftijd zijn in sterkere mate aan elkaar gekoppeld en zijn afhankelijk van boomsoort, groeiplaats, wilddruk en concurrentie van overige vegetatie. Eelerwoude hanteert de volgende afmetingen:

- **Laanbomen:** minimaal 8-10 cm omtrek op borsthoogte.
- **Bosplantsoen:** voornamelijk 60-80 cm hoogte.
- **Hoogstamboomgaard:** 8-10 cm omtrek op borsthoogte.
- **Beeldbepalende boom:** minimaal 20 cm omtrek op borsthoogte.

Daarnaast wordt plantmateriaal op verschillende leeftijden aangeboden, waarvoor internationale codes gelden. De cijfercombinaties geven de leeftijd aan en wanneer het materiaal is verplant of ondersneden. In het schema zijn enkele voorbeelden te zien.

Code	Betekenis
1/0 of 1+0	1 jarige zaailing
1/1 of 1+1	2 jarige verplante zaailing
2/1 of 2+1, 1/2 of 1+2	3 jarige verplante zaailing
1/1/1 OF 1+1+1	3 jarige tweemaal verplante zaailing
1u1	2 jariggesneden

Bij levering van het plantmateriaal is het handig om op het volgende te letten:

- **Zijn de juiste boom/struiksoorten, lengtes en aantallen geleverd?**
- **Is er een zeil over het plantsoen bij aankomst?** Dit voorkomt uitdroging van de kluit, wat de kans op aanslaan verkleint.
- **Is de schade van het plantmateriaal beperkt?** Zorg voor een goede kroon, geen sterke krommingen en een doorgaande spil met eindknop.
- **Wordt het bosplantsoen direct aangeplant?** Zo niet, moet het worden ingekuild om uitdroging te voorkomen. Bij inkuilen wordt het plantmateriaal met de wortels in een sleuf geplaatst, waarbij de wortels bedekt worden met aarde. Het kan maandenlang goed blijven.
- **Bij enorme onkruiddruk wordt er al snel gemaaid.** Probeer hier terughoudend mee te zijn. Bij nieuw bosplantsoen is dit sterk af te raden. De kans op schade bij de jonge boompjes is erg groot, wat de uitval vergroot. Maar bij te grote onkruiddruk zal maaien noodzakelijk zijn.
- **Het aanplanten gebeurt bij voorkeur tussen half november en eind maart.** Dit is de periode waarin de boom nog wel groeit, maar dit gebeurt onder de grond. Op deze manier kunnen de wortels zich op orde stellen voordat het groeiseizoen begint, wat de boom een betere start geeft. Bovendien is bewolkt en zacht weer ideaal voor de aanplant.

Beheermaatregelen

Om het gewenste beeld te realiseren, worden hier beheermaatregelen beschreven.

Na de aanplant is het belangrijk om het bosplantsoen te monitoren voor uitval; bij meer dan 10% uitval kan worden ingeboet. Het plantsoen wordt in een 1,5x1,5 meter plantverband aangeplant, wat neerkomt op 4450 exemplaren per hectare en deze dichtheid compenseert de uitval.

Gedurende de eerste 15 jaar zijn geen beheermaatregelen nodig, aangezien dunning pas plaatsvindt wanneer de bomen voldoende lengte hebben en extra ruimte nodig hebben.

Meer weten over Natuurschoonwet?

Wilt u meer weten over Natuurschoon Wetgeving?
Onze adviseurs gaan graag met u in gesprek.

Plan eenvoudig een (online) afspraak in via info@eelerwoude.nl
of 088-1471100.

Op weg naar 100% natuurinclusief

Schrijf u in voor de nieuwsbrief van Eelerwoude en blijf op
de hoogte van alle ontwikkelingen in het ruimtelijk gebied.

Op weg naar 100% natuurinclusief

Volgt u Eelerwoude al op social media?

